СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 80. Джерзі Ситі, Н. Дж., пятниця, 10-го квітня 1942. No. 80. Jersey City, N. J., Friday, April 10, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

В Европі Надіються Більше Війська з Америки, як Теж і Аліянтської Офензиви - Це Звязують з Прибуттям до Лондону Ген. Маршала і Гопкинса - В Лібії Зачалися Німецькі Наступи - В Батаані Японці Далі Наступають

ЯПОНЦІ ПОНОСЯТЬ ВЕЛИКІ ВТРАТИ У СВОЇХ ЗДОБУТКАХ НА БАТААНІ

ВАШИНГТОН. Департамент війни оголосив у спеціяльному комунікаті, що оборона ген. Джонатана М. Вейнрайта на Батаані „правдоподібно була зломана". Знову у звідомленні, яке наспіло з Форт Милс від ґен. Вейнрайта говориться, що японці зуміли розвинути східне крило батаанського фронту та загрозили американським позиціям. Ворог безнастанно натискав на американські лінії, не зважаючи на свої величезні втрати в людях та матеріялі. У своїм нападі японці користувалися всіми родами зброї, в першу чергу літаками, з яких скидали бомби та сіяли скорострільний вогонь. Американсько-филипинські лінії подалися взад, одначе брак точних звідомлень унеможливлює встановити, де саме задержалися нові позиції. В інших місцях американські прибережні батерії відбили намагання японців висадити з моря нові відділи військ на Батаанський Півостров.

ҐЕНДЕРСОН ДОМАГАЄТЬСЯ БІЛЬШИХ ПОДАТКІВ ДЛЯ ЗДЕРЖАННЯ ІНФЛЯЦІЇ

ВАШИНГТОН. — Урядові чинники носяться з тою думкою, щоб побільшити новий податковий буджет на $7,610,000,000, який має запобігти можливій інфляції. Цю справу підніс Ліон Гендерсон, федеральний адміністратор цін, який вже в цій справі веде переговори із секретарем скарбу Морґентавом. Їх конференція відбувається тоді саме, коли президент Рузвелт розглядає новий федеральний плян в справі контролі заробітних платень та стабілізації життевої стопи, яка підскочила на 15% вгору від хвилі вибуху світової війни у вересні 1939. року.

ЗДЕРЖУЮТЬ БУДОВУ НЕПОТРІБНИХ БУДИНКІВ

ВАШИНҐТОН. — Рада Воєнної Промисловости видала розпорядження, на основі якого забороняється викінчування не конче потрібних будинків, фінансованих приватними людьми чи урядом. Причиною тої заборони є намагання зберегти будівельний матеріял, головно заліза, для воєнного виробництва. Також не можна будувати мешкальних будинків без спеціяльного позволення уряду. Це саме відноситься до рільничих забудувань, якщо видатки пропонованої будови виноситимуть більше як $1,000. Під заборону входять рівнож будови всяких торговельних фірм та шляхів, якщо кошта будови чи хочби направи перевищають суму $5,000.

БІЛИЙ ДІМ ПРО ВИЗД МАРШАЛА ДО ЛОНДОНУ

ВАШИНҐТОН. — Секретар президента С. Ерлі заявив, що приїзд ґен. Маршала, шефа штабу американської армії та Г. Гопкинса, до Лондону, є цілком „нормальною воєнною місією". Запитаний про евентуальні цілі тої місії, Ерлі відмовився щонебудь говорити. Департамент війни не видав жадного комунікату в цій справі.

ЛЯ ҐВАРДІЯ ХВАЛИТЬ КАНАДІЙСЬКІ ВОЄННІ ЗУСИЛЛЯ

НЮ ЙОРК. — Нюйорський посадник Ля Ґвардія, відбувши дводенні наради спільної Американсько-Канадійської Ради в Монтреалі, повернув до Ню Йорку та заявив, що Канада вповні розуміє теперішню війну та працює всіма силами, щоб її виграти. Нарікаючи на це, що багато американців досі ще не здає собі справи зо своїх завдань, Ля Ґвардія казав, що кожня галузь канадійського життя є присвячена воєнним зусиллям.

АМЕРИКА — НАДІЯ СВІТУ, КАЖЕ МІН. ПАДІЛЛЯ

НЮ ЙОРК. — Д-р Езекеїл Паділля, міністер заграничних справ Мексика, що тепер перебуває в Америці, заявив в радієвій промові, що Америка є центром та надією цілого світа на кращий лад та співжиття народів, що мають наступити по закінченні цеї війни. Америка, казав він, має показати новий шлях для братерства, справедливости, правдивої демократії та кращого життя в світі. В дальшому Паділля казав, що відносини між Америкою та Мексиком є на добрій дорозі, що рівнож причиниться до зміцнення солідарности між народами західньої півкулі.

БРАЗИЛІЯ ЗБІЛЬШИТЬ СВОЮ АРМІЮ

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО (Бразилія). — Президент Ґетуліо Варґас підписав декрет, на основі якого уповажнив міністра війни збільшити бразилійську армію відповідними резервами, щоб тим робом збільшити оборону Бразилії. Бразилійська армія начислює тепер малощо не 100,000 людей, одначе з резервою вона може осягнути 1,200,000 добре вишколених вояків.

ВОРОЖІ СУБМАРИНИ ЗАТОПИЛИ ДВА КОРАБЛІ НА АТЛЯНТИКУ

ВАШИНГТОН. — Департамент маринарки подає, що ворожі субмарини затопили знову два американські торговельні кораблі на Атлянтику. На один корабель ворожа субмарина вистрілила 100 стрілен, не даючи змоги залозі рятуватися з життям. Лиш три чоловіки врятувалися, 17 загинуло, а 11 досі бракує. В другому випадку субмарина сторпедувала та запалила корабель середньої величини. З корабля врятувалося 28 людей, бракує досі 9. Від січня ц. р., коли то німці розпочали підморську боротьбу на Атлянтику, затоплено досі 69 торговельних кораблів Обєднаних Держав як також невтральних.

АВСТРАЛІЯ ВИРОБЛЯЄ ОБОРОННІ ПЛЯНИ

АЛІЯНТСЬКА КВАТИРА (Австралія). — Аліянтська воєнна рада, зложена з „великої пятки", відбула наради в справі оборони Австралії перед евентуальним нападом японців. В нарадах взяли участь: Джан Куртис, премієр Австралії; ґен. Доґлас МекАртур, начальний командант того фронту; ґен. сер Томас Блеймі, командант сухопутних сил; ґен. Джордж Брет, командант воздушних сил, та віце-адмірал Герберт Ф. Лері, командант морських сил. Згадані команданти зійшлися перший раз, щоб обговорити всі проблеми, звязані з обороною Австралії. Подробиць нарад, річ зрозуміла, не подано. Одначе зо зростанням японської небезпеки та в міру захоплювання все нових островів на північ від Австралії, Обєднані Держави кладуть великий натиск на оборону Австралії, яка може бути вигідною базою для майбутніх офензивних операцій Обєднаних Держав проти Японії.

В ЛІБІЇ РОЗГОРТАЮТЬСЯ БИТВИ

ЛОНДОН. — Так виглядає, що німці розпочали в Лібії свою весняну офензиву. Дві їх сильні колюмни вдарили в британські лінії. Британці відступили до своїх оборонних позицій, які вони будували позаду, за фронтом. Боротьба справді ще не вивязалась на широку скалю, але британські мілітарні кола припускають, що це вже початок офензиви, а цей перший легкий удар має на цілі випробувати силу британського опору. За обчисленнями британців маршал Ромель має тепер в Лібії 135,000 війська, себто більше, ніж він мав колинебудь передтим.

СОВЄТИ ДАЛІ ВЕДУТЬ НАСТУП

ЛОНДОН. — Не звертаючи уваги на сильні німецькі протинаступи в кількох місцях, совєтські війська на багатьох відтинках далі проявляють ініціятиву. Вони цей раз повели сильний наступ на рукав біля Ржева і шийку, якою доходила німецька поміч до укріплень довкола Ржева. Вони звузили ту шийку до 30 миль. Совєтські обчислення подають, що в двох місяцях, лютім і березні, німці втратили на совєтськім фронті 137,000 вбитих, а 400,000 ранених. Крім того німці втратили багато в полонених і в замерзлих, чи померлих внаслідок пошесних недуг.

ЗАКРОЮЄТЬСЯ МОРСЬКА БИТВА В БЕНҐАЛЬСЬКІМ ЗАЛИВІ

ЛОНДОН. — З Калькути прийшли до Лондону вістки, що в Бенґальськім заливі закроюється на велику японсько-британську морську битву. Японці недавно стягнули туди свої більші морські сили — два літаконосці, декілька кружляків і кільканацять контрторпедовців та відповідну скількість субмарин. Їм на зустріч виїхала британська фльотиля. Але покищо ті дві сили себе не зустріли. Виходить, що японці уникають цеї зустрічі.

ГОСТЯТЬ.—Лейді Вейвел, жінка команданта аліянтських військ у Індії, приймає в своїм домі в Ню Делгі сотку хорих і ранених гіндуських вояків. Сцена знята підчас того, як фаховий заворужач забавляє гостей. Паню дому видно на задньому пляні.

ҐЕН. МАРШАЛ І Г. ГОПКІНС ПРИБУЛИ ДО ЛОНДОНУ

ЛОНДОН. — Сюди прибули два чільні американці, начальний вожд американської армії ґен. Джордж Маршал і близький співробітник президента Рузвелта, та бувший секретар хліборобства, Гарі Гопкінс. Вони прибули на англійську землю в американськім бомбовику, немаючи по дорозі ніяких пригод. Їх зустріли представники англійського уряду і збройних сил. Опісля вони мали пресову конференцію, на якій було біля 200 англійських, американських та австралійських журналістів. Журналісти випитували їх про причини приїзду. Вони відповідали загальниково. Ґен. Маршал заявив, що хоче особисто оглянути американські військові частини в Північній Ірляндії, як теж хоче придивитись збройним силам Британії. На запит одного журналіста, чи Анґлія в порівнанні з Америкою не виглядає малою та чи він не почувається наче скорчено, Маршал відповів, що завданням американських сил не є тут корчитись, тільки експандувати в Анґлії і Европі. З цього натяку виходить, що американська експедиційна армія в Анґлії буде зростати й остаточно може прийти до інвазії на Европу. Ґен. Маршал теж говорив, що американська домашня армія скоро зростає, приблизно по 150,000 вояків місячно. В мілітарних колах говорять, що приїзд тих двох чільних американців до Европи своїть у звязку з весняними битвами, які цілком певно розпаляться на всіх фронтах, зокрема на російськім.

АМЕРИКА ЗАВАЖУЄ НА ПОЛАГОДЖЕННІ ІНДІЙСЬКОГО ПИТАННЯ

НЮ ДЕЛЬҐІ. — Надії на позитивне полагодження індійського питання знов зросли. Причиною цього є те, що американський представник Луїс Джансон в імені президента Рузвелта вмішався до справи і вплинув з одного боку на британців, а з другого на індійських провідників. Ходять чутки, що це президент Рузвелт уложив нові пропозиції для британсько-індійського порозуміння і наклонив британців, щоб вони ті пропозиції одобрили. З другого боку заґварантував індійцям, що дані їм обіцянки по війні будуть вповні додержані. На всякий випадок в британських і індійських колах зросли нові надії на полагодження й загально всі погоджуються, що в цьому заважила Америка. Американські пропозиції заключаються в цьому, що до Індії булиб примінені ці самі засади, що до Австралії, себто, коли ходить про оборону чисто австралійських територій, то австралійці мають рішальне слово, але коли ходить про дальше закроєну стратеґію, то ґен. МакАртур. Подібне буде в Індії, себто — про оборону індійських територій будуть дбати індійці, але водночас в Індії будуть ділати інші збройні сили, що матимуть на увазі ширші пляни боротьби з Державами Осі.

ПІДГОТОВКИ НА СХІДНІМ ФРОНТІ

БЕРН. — На східнім фронті з обох боків йдуть горячкові приготування до весняної кривавої розправи. Німці придумали новий метач вогня. Зновуж Совєти удосконали свою протиповзову гармату. Крім ної зброї обі сторони шлять на фронт великі військові скріплення. Німці шлять військо трьома шляхами: Через Україну, Польщу і Литву. Військові знавці говорять, що так виглядає, наче́б німці ставили до диспозиції цеї офензиви майже всі свої резерви. Якщоб вони програли, або не виграли так блискуче, як вони плянують, це може мати для них дуже тяжкі наслідки. Совєтська команда певна, що при помочи Британії і Америки совєтські війська зламають німецьку офензиву. Новоприбулий американський амбасадор до Москви, Стендлей, заявив, що Америка дасть Совєтам всяку можливу поміч.

НЕСПОКІЙ НА БАЛКАНІ

КУЙБИШІВ. — На Балкані люди заворушені. Вони переконані, що війна їх щераз зачепить. Так виглядає, що на Балкані німці ролять собі випадову браму на Близький Схід і попруть туди або безпосередньо через Туреччину, або через море до Сирії і Палестини. Міжнародні знавці кажуть, що між Італією і Німеччиною зарисовується чимраз більша ворожнеча. Щоб зацитькати Мадярщину, як теж, щоб через неї дістатись до Середземного моря, німці мали обіцяти мадярам морський доступ до Адрійського моря й прирекли їм Трієст. Це італійцям цілковито не подобається, бо Середземне море вони уважають „своїм". Дехто каже, що в тій ціли їздив до Будапешту німецький міністер Рібентроп, а зараз по нім, щоб відробити те, що перший накоїв, поїхав італійський міністер Чяно.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Боротьба за Життя

Тільки ті, що вже понесли в тій війні справжні жертви, себто втратили своїх найдорожчих, розуміють і відчувають вповні, чим є ось та війна. А крім них, то є дуже мале число тих, що дійсно розуміють ті небезпеки, що грозять Америці, колиб вона ту війну програла. А так є, що вона її не мусить виграти. Вона її може й програти. Ось так пише в Ню Йорк Таймс такий знаменитий воєнний знавець, яким є незаперечно Генсон В. Болдвин.

Очевидно, що Болдвин певний, що можемо ту війну виграти, якщо тільки схочемо цього доконати. Він розбирає з воєнного боку всі можливости, але глядить на всі небезпеки так, як треба. Не рожево, а з боку нашого дотеперішних невдач. Тому ставить високо воєнні ворожі сили. А навіть недоцінює наші, вважаючи їх ще й тепер не зовсім вишколеними. Та не зважаючи на те все заповідає, що ми виграємо, якщо тільки захочемо. . .

Зо сказаного ясно виходить, що ще так є, що ми в Америці поводимось далі в такий спосіб, що не видно, щоб ми думали про війну дійсно серіозно. Себто, щоб добачували, що нам грозить, колиб ми її програли. Для нас в Америці та війна, як виглядає з нашого поступовання, є такою, як би була десь дуже далеко, якби нам не загрожувала, й не була в силі нам нічого злого заподіяти.

Ось так твердить Болдвин і хоче завернути нас з такого способу думання. Він дораджує нам добре застановитись над тим, як виглядав би світ, колиб Держави Осі віднесли перемогу. Каже нам подумати, що сталосяб з американською заграничною торговлею. А далі, що булоб з тими сирівцями, яких ми в Америці не маємо, а без яких не можемо обійтись, як наприклад гума і шовк. Болдвин звертає нашу увагу, що колиб ми ту війну програли, то не можемо навіть думати про те, щоб за нашої памяти наш життєвий уровень міг бути таким, яким був досі й до якого ми звикли. Він нам каже, що на випадок прогри ми мусілиб потім держати в себе великі армії, бо в скорому часі требаб нам знову іти до війни, якщоб ми захотіли жити далі по демократичному.

Це є війна, каже Болдвин, не тільки за свободу і змогу жити щасливо, але за саме життя. Тому, якщо хочемо задержати те, що є для нас у життю найдорожчим, ми мусимо ту війну виграти. І певно її виграємо, якщо наша армія перейметься духом тих славних борців, що їх маємо в Батаані, а далі, якщо ціле наше життя пристосуємо до вимог війни, себто до того, щоб віддати всі наші сили для одної цілі: Виграти війну!

Нема двох слів, що завваги Болдвина слушні й піднесені в сам час, себто в таку пору, коли всі ті недомагання можуть бути направлені, бо рішальні воєнні події щойно підготовляються. Вони щойно прийдуть.

Пан-Американський День

Дня 14. квітня американські республики обходять Пан-Американський День. Тоді припадає 52-літня річниця створення Пан-Американської Юнії. Відзначенням того дня ще раз дасться признання добровільній спілці всіх американських народів як „одній континентальній громаді".

Ідея співпраці країн західної півкулі була піднесена Саймоном Боліваром в 1826. році. Відтоді ця думка зазнала ріжні зміни через байдужність, випадкові революції й торговельне суперництво. Солідарність всіх Америк в часі війни вказує на вигоди між-американської співпраці.

Далекосягле стремління до співпраці особливо виявилося останніми роками в прискоренні економічної діяльности країн західної півкулі. Це спричинюється до здорового, довго-термінового поліпшення торговельних взаємовідносин. Прикладом можуть служити торговельні договори Злучених Держав з дванадцять іншими американськими республиками.

Чисельні між-американські конференції останніх років доказують рішення американських республик забезпечити їх власну незалежність та поширити дух демократизму. Ці конференції значно посунули наперед здійснення ідей незалежности, загального довіря й приятельства, рівности, дійсної економічної співпраці, колективної відповідальности та загальної солідарности.

Шевченко й Лисенко

Кажуть, що ґенія найглибше розуміє ґеній. Що так є, можна переконатись і на музичних композиціях Миколи Лисенка до слів Шевченка. Лисенкова музика до „Кобзаря" — то не тільки музичний додаток до творів Шевченка. Лисенко так глибоко розумів твори Шевченка і духа української музики-співу, що його музика до слів Шевченка прямо злилася в щось одне та нерозділене з думками Шевченка. Можна сказати, що Лисенко дав музичний голос „Кобзареві" Шевченка.

Каже Куліш, що Шевченко, мовляв, навколішки читав збірники українських народних пісень, тобто з надзвичайно глибокою пошаною та прямо побожністю. А вже й перед тим наслухався Шевченко українських народних пісень ще малим хлопцем на селі. І прямо гомоніла й дрижала Шевченкова душа ритмікою та мовними перлинами української народньої пісні. Тому й свої вірші Шевченко зложував і ритмікою й мовою українських народних пісень.

Шевченко виріс в українському селі, в сімї українського селянина-кріпака. Вже змалечку пізнав глибоко життя-буття свого народу, його гірку долю, а теж і красу його пісень, мови, гарних звичаїв та багатоцвітну його ношу. Чим жив український нарід, тим жив і Шевченко. А що був ґеній, то все те, що бачив, чув, та про що думав, міг і прекрасно та могутньо висловити віршами — співами, на взір народних пісень, свого серця й душі.

І коли промовив Шевченко до українського народу своїми прекрасними віршами, то кожному українцеві здавалося при їх читанню, що то прямо хтось взяв із самих глибин його найкращі думки та гарно висловив їх. Ще й тепер так відчувають українці Шевченкові вірші. Для нас ті вірші це прямо голос українського народу. Але Лисенко ще чутливіше відчував Шевченкові вірші. Ґеніяльна мова Шевченка пробуджувала й ґеніяльну музику в душі Лисенка. Це була розмова ґенія з ґенієм.

От виходить на естраду перед вами українська дівчина-красуня й починає співати Шевченків ліричний вірш „Ой, одна я, одна, як билиночка в полі". Співає так, як Лисенко відчув Шевченка своєю музичною душею. І все в тім співі відчуєте: і тужливу мову обездоленої української дівчини, і загальну тужливість більшої части українських народних пісень, і чутливість та ніжність українського серця, і навіть безмежну задуму українського степу.

Зміняється сцена. Виходить на естраду український козак і могутньо та тужливо співає: „Гетьмани, гетьмани; якби то ви встали". Чуєте і силу козацьку і безмежну тугу за тим, що славного й величнього було в нас, та не вернеться... Чи міг який композитор краще зрозуміти те, що відчував Шевченко, коли писав свої вірші, наклікаючи на душі великих українських гетьманів, щоб встали та поглянули на свою колишню столицю — Чигирин, — що тільки руїнами своїми тепер відзначається. А колись — колись отам на базарах хвилювало козацьке військо, мов море... І як же музика Лисенка згармонізована не тільки із словами Шевченкового вірша, але з самим духом його. Здається, що отаку саму музику відчував і Шевченко, коли писав свої „Гайдамаки".

Взагалі до якогоб Шевченкового вірша не написав Лисенко музику, то та музика природна та прямо органічно звязана з духом і змістом вірша. Так природно та згідно з духом української народньої пісні пливе музика Лисенкова і до віршів „За думою дума", „Мені однаково" „Гомоніла Україна", „Минають дні", та інших.

Зрозумів Микола Лисенко душу Шевченка не тільки тому, що й сам був ґенієм. Але ще й тому, що й сам вже змалечку чув щодня українську пісню. Хоч і був він сином українського дідича в Полтавщині, то співала над ним у колисці українських пісень його українська няня. А що жив на селі до 11-го року свого життя, то й наслухався співу українських хлопців та дівчат. Значить: теж і Лисенко вже змалку мав таку українську душу як і Шевченко. І тому він потім так глибоко розумів і поезію Шевченка.

О. Івах, Винніпег.

ПАСИВНИЙ ОПІР

Один з гіндуських провідників, Явагарлаль Негру, в розмові з американським журналістом Раймондом Клапером заявив, що Індія мусить хапатись за методи „пасивного опору", бо в неї нема фізичної сили, щоб охоронятись силою. Крім того боротьба фізичною силою є дуже ризиковна. Якщо котрась із сторін у тій фізичній боротьбі програє, вона програє ґрунтовно. Зате „пасивний опір", хоч ділає поволи, але він не може ніколи довести до прогри. Негру наводив приклад з европейських країв, які ставили опір німцям і впродовж короткого часу були розвалені німцями. Навіть Франція, відома зо своєї великої мілітарної сили, улягла німцям.

Зате пасивний опір не щось таке, немов простір: воно не має границь, ні не рахується з часом. Ніяка влада не може в даним краю закріпитись, коли з нею не співпрацюють широкі маси. Широкі маси мають щодня багато нагод зробити щось таке, що моглоб шкодити владі. Це не мусять бути якісь саботажні вчинки. Це просто може бути брак хотіння помагати тій владі; а це вже само собою буде приносити шкоду.

Такого способу приноровляється від довшого часу Індія у відношенні до британської влади. Той спосіб впровадив там відомий індійський духовний провідник Магатма Ганді. Треба першусього підкреслити, що це дуже щире і отверте признання з боку гіндуського провідника, що гіндуські націоналісти тому вхопились за „пасивний опір", бо в дану хвилю це для них була найвідповідніша зброя. Іншої зброї вони не мали. Це признання треба мати на увазі головно тому, бо Магатма Ганді створив цілу фільософію, оперту на дуже моральних гуманістичних засадах, яка власне доказувала, що люди не повинні боротись зо собою зброєю, не повинні проливати крови і себе взаємно вбивати, а повинні своїх прав оборонити силою свого духа і витривалістю хочби пасивного опору.. У свій час, навіть в Европі, Гандія величали майже як релігійного пророка, великого морального реформатора і братолюба. Тепер виходить, що ціле те навчання Ганді це ніщо інше тільки надзвичайно спритно придумана політична тактика, яка для гіндуських обставин найкраще надається. Знаючи, що гіндусів, виключаючи музулманів, є біля 280 міліонів, а британців, до війни разом з жінками було в Індії біля 110 тисяч, Ганді теж дуже добре знав, що найменше незадоволення з боку тої страшної маси гіндусів мусить заломити британську владу. Коли до того додати, що Ганді теж знав дуже добре психіку своїх людей, непридатних до ніякої оживленої акції, яктеж добре знав й про мілітарну силу британців — стане зрозумілим, чому саме він вхопився за отой „пасивний опір" і чому саме він одягнув його в такі високі моральні засади та малощо не поставив на рівні з якоюсь релігією. Все це — тактика гіндусів в їх національних стремліннях. Відомим є факт, що отой сам великий „гуманіст" Ганді, коли ходило про права для магометан, вперто відповідав британійцям, щоб вони не побивались дуже за ними, бо це внутішна індійська справа.

Подібний випадок такого великого „гуманізму", а навіть „пасивного опору", чи „непротивлення злу", маємо в навчанні Льва Толстоя. Цей гуманіст також ширив думку, що злу не треба противитись силою; що пасивний опір переможе зло й остаточно правда вийде на верх. Голосив ті клічі Толстой якраз у той час, коли царська поміщицька влада за худобу уважала широкі робітничо-селянські маси. Ширить він ті клічі тоді, коли та сама царська влада в жорстокий спосіб розправлялась з іншими народами, що були під її пануванням і забороняла їм навіть друкувати в їхній рідній мові. Книжки для письменника і фільософа покрою Толстоя повинні бути предметом спеціяльної опіки, Проте, чи хто памятає випадок, деб отой великий гуманіст виступив, наприклад, в обороні української мови?

Ті думки насуваються нам нині, коли і в Америці трапляються випадки „сумлінного" „спротиву" служити в війську і фізичною силою охороняти свій край перед ворогом. Ось недавно знаменитий фільмовий актор Лю Ейрс заявив, що його сумління не дозволяє йому вступати до армії, бо він не вірить у збройну розправу з ворогом. Якщоб кожному американцеві сумління заборонило хапати за зброю, то впродовж кількох тижнів ми малиб тут гітлерівські і японські полки, які, після всякої правдоподібности, самого Ейреса заставилиб носити зброю і уживати її навіть проти рідного брата. Вони не питалисяб його про його сумління.

В хвилі, як людина обертається в звіра і нападає на другу людину, ця друга має повне моральне право оборонятись так, як обороняється перед хижим звіром. Вона має право його вбити. Інакше згине сама. Це такий самозрозумілий і простий закон, що годі його повторяти. Якщоб згаданого актора, чи якогось іншого „сумлінного" спротивника, напав якийсь звір, він не оглядавсяб на своє сумління, а оборонявсяб перед ним. Те саме відноситься і до людини, яка обертається в хижого звіра.

Всі „сумлінні" і „пасивні" спротивники, чи взагалі „неспротивники", якщо вони не ширять своїх фільософій з чистого політичного вирахування, як це робить Магатма Ганді, мусять бути нещирі зо собою і з цілою своєю суспільністю. Важко припускати, щоб вони не розуміли цеї найосновнішої засади, веденої інстинктом самоохорони. Важко припускати, щоб згаданий Лю Ейрс не розумів, що пролив крови на фронті, у змагу чоловіків, врятує далеко більший пролив крови внутрі Америки, пролив немовлят, підрістків, жінок, старців. Чомуж вони всетаки демонструють свій „сумлінний" спротив? Мабуть тому, що вони знають, що таких „сумлінних" спротивників в американській нації і армії мало. На міліони їх буде лиш кілька сот, а найбільше кілька тисяч. Без них, в буквальнім розумінні, війна буде. Без них станеться те, що сталосяб і з ними, себто Америка буде охоронена перед ворогами, американські жінки не будуть безчещені, діти не гинутимуть на вістрях ворожих багнетів. Отже без них ця „погана", „жорстока", „безбожна" кривава робота таки буде зроблена. Але вона буде зроблена „безбожними" руками інших співгромадян. Зате „сумлінні" спротивники не „сплямлять" своїх рук, своєї душі і з копитами попруть просто до неба...

Не приходить їм на думку це: ті, що свідомо користають з плодів чужої „аморальности", самі є ще більше аморальні.

ДАРЛЯН ДО ФРАНЦУЗЬКИХ ФАРМЕРІВ.

ВІШІ. — Адмірал Дарлян, заступник маршала Петена, виголосив промову до французьких фармерів, та закликав їх, щоб всі свої сили напружували до продукції та харчів, бо від вислідів їх праці залежить, чи Франція буде голодувати, чи ні.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ!

Октав Мірбо.

Дешева Смерть

Раз вечером старий Кормо вертався до дому, пізніше ніж звичайно. Якийсь несвій та задуманий приліз без словечка до ватри. Не зважав на жінку, що сиділа на стільчику, сперлася ліктями на коліна й помало краяла буряки. Сутінок згущувався під сволоками, заливав усі кути та помало заливав усю хату. На горячому залізному дрючку дзижчав горщок. Біля ватри сиділи непорушно-вдумчиво два коти з на-пів прижмуреними очима. На дворі був сильний мороз. На горбі напроти хати налягла червона мряка, холодне покривало ночі покрило рівнину, на якій то тут то там блистів іній, наче жемчуги. Час від часу чути було стукіт деревляних черевиків на твердо замерзлій землі.

— Кормо! — кликнула жінка дріжучим голосом — гей, Кормо!

Та Кормо не ворохнувся. Руки зложив навхрест на сухих колінах, зігнувся до колін, здавалося, потонув у якихсь далеких думках.

— Чуєш? — крикнула знову жінка, а голос її в усе більшаючій темноті здавався іще пронизливійший.

Та як Кормо не зважав на її слова, вона витягнула суху шию та сказала докірливо: „Вони змерзли, кажу тобі! Розумієш!... Я знала. Ти цього року не хотів приготовити ями. Хотів поставити на свому..."

Та Кормо не відповідав. Непорушно, наче з каменя, сидів на стільці.

— Щож то з тобою?... Кормо!... Ти не чуєш? — злякалася, що він мовчав, скрикнула знову: Буряки змерзли, кажу тобі, дурню!... Та що це з тобою?

В цій хвилині застукав хтось із надвору до дверей і зараз у дверях показався прошак. Його нуждення, худощава постать вирізнювалася виразно на тлі блідого вечірнього неба. Кормо та його жінка недовірчиво витягнули голови, наче нічні хижі птахи. Почувся дріжучий голос: "Будьте такі добрі..."

Мужик глянув сердито спід наморщених бров: — Іди далі, лінюху! — сказав він. — Для неробів не маємо нічого.

Жалісний голос почав знову: — Змилосердіться, добрий чоловіче!... Така страшна студінь! Нині в ночі так легко можна замерзнути при дорозі...

— Що це мене обходить... забирайся!

— Лише переночуйте мене... куток у стайні... лише на кілька годин.

— У моїй стайні! — Засміявся глумливо Кормо.

— Іди, йди, що ти собі гадаєш, хлопче? Коло моїх коров?... Що це тобі приходить до голови... Іди собі!

— Будьте такі добрі... я від учора нічого не їв!

— Забирайся!

— Мій товариш вчора в ночі замерз у придорожному рові... Чи я мушу також так умерти?

— Забирайся!

— Змилосердіться!

Говорив слабо та з плачем. Кормо закричав:

— Забирайся, хай тебе не бачу. Колиб ти не був нероба, то ти мав би досить їсти тай знав би, де можеш переспатися. Добре тобі так. Чи ти гадаєш, що я працюю на те, щоби давати їсти неробам і щоби переночовував їх! Геть! Забирайся!... Мене вже поза плечі морозить, бо двері відчинені.

Прошак здвигнув плечима, перекинув порожний мішок через плече та сказав: — То не добре! Не добре робите... бувайте здорові!

Примкнув двері та пішов помало своєю дорогою й ледви чутно бурмотів якісь слова.

— Алеж бо того вже забагато! — говорив до себе а жінці сказав рішучо: — Засунь двері. Хай стукають, скільки хочуть.

Жінка зробила, як сказав.

— Алеж то біда, сказала вона тихцем і засунула двері сильною залізною засувою, впущеною в мур. — Чи то не краще, щоби така наволоч виздихала? Колиб чоловік хотів годувати всіх неробів, ну то дякую. В нашій стайні спати!... Щоби ще потім корови набралися ріжної поганої хороби.

А що тимчасом стемнілося зовсім, вона засвітила свічку, знову сіла на стільчик і взялась до праці.

Кормо випростувався на кріслі і тупими очима дивився, як вогонь зідав вугіль.

Небаром жінка відізвалася:

— Кормо!... Гей!... Чоловіче!... Кажу тобі, буряки змерзли... Чи ти оглух?... Чому не відзиваєшся, коли до тебе говорю?

При слабому, блимаючому світлі свічки стала приглядатися скорченому чоловікові, що непорушно сидів при вогні й знову сказала: — Чому не говориш? Тебе щось мучить. Ти якийсь інакший.

Вкінці Кормо відповів: Нічого не маю.

— О, ти щось маєш! Щось маєш! Ти хорий... Мені здається, що ти червонісенький...

— Мені нічого не хибує, — впевняв мужик на силу.

— Алеж так... Ти геть посинів.

— Я посинів?

— Так, ти геть посинів!

— Ба, я не знаю, що зі мною. Та мені таки чогось недобре. В ухах шумить мені... тепер у голові. Як я був на Ремісовому полі, гадав, що впаду. Та то нічого... Я трохи вийду й воно перейде мені.

Хотів устати, та не міг. Йому здавалося, наче його тіло оловяне. Мязи якось дивно охляли, в руках і крижах ломило. Слабі, вохкі руки не могли вже держатися спинки крісла. Не міг промовити слова, все довкола нього крутилося, прибирало дивний вигляд, подобало на примари... Червоне полумячко... засвітило наразі в його очах, танцювало довкола та зникло в темені ночі, яка наче з нутра землі виходила.

Він відітхнув тяжко. Горло висохло, віддихав тяжко: — Гадаю, що буду вмирати. Так, так!

— Іди, як можеш щось та...

(Докінчення на стор. 4.)

НА РІЖНІ ТЕМИ

СВАРКА ЗА ХЛІБ

Як доносить лондонський кореспондент „Ню Йорк Таймс", Дейвис Андерсон, між Італією й Німеччиною ведеться безпощадна боротьба за засоби поживи.

Передовсім Італія й Німеччина пробують за всяку ціну добитися важних засобів поживи, як: румунської пшениці, еспанських помаранч. Кожна старається підкопати другу при продажу своїх виробів. Німеччина до того заставляє італійських робітників, що працюють у Німеччині, купувати за німецькі гроші італійські по курсі, встановленому Німеччиною, очевидно на користь Німеччини. Не дивниця, каже „Таймс", що італійці почувають, що їх доять.

Сказано, що крук крукові ока не виколе. Але й сказано: їсть вовк вовка, як нема барана.

ЧИ ЗІРВУТЬ?

Французький уряд у Віші протестує проти встановлення американським урядом консуляту в африканській кольонії під орудою військ „Вільної Франції".

Американський уряд звертає увагу французькому урядові в Віші, що Америка ще далі посилає йому кораблі з цукром, одінням, поживою, смаровилами, тощо.

Іншими словами: як Віші зірве звязки з Вашингтоном, най себе винує, як не буде цукру, одіння, поживи ні смаровила.

„КУТОК СПОЖИВАЧІВ"

Так називається спеціяльна [illegible]ція в Памятковій Публичній бібліотеці ім. Інгерсола на Гренд Армі Плаза в Брукліні; на тій полиці виставляють книжки про такі справи, як: купно товару, видавання грошей, консервація матеріялів.

Як каже начальник бібліотеки, читачі бібліотеки зацікавлені цими питаннями, бо вони хочуть помогти в обороні краю.

Не лише це. Вони певно відчувають болючо всі ці питання й без того. Як не цікавитися закупном товару, коли він збирається купувати товар по відомій йому ціні, а зайшовши в крамницю, находить багато вищу ціну? І як йому не цікавитися, коли він потім не може його стільки купувати, скільки його купував передше?

ЗАМІСЦЬ ЦУКРУ

Як каже департамент рільництва, американський фармер найшов аж три ріжні способи зарадити собі з воєнною недостачею цукру. Він надолужує собі брак цукру патокою („молєсіс") з ясіня, або пчільним медом, або соргом.

Звичайно фармер має свій власний млинок до мелення багатого в солодкі соки бадилля сорга. Через мелення цього бадилля він дістає сок, котрий потім фармерка варить і переховує.

Департамент рільництва приписує це відомій винахідчивости американського фармера, що походить ще з часів піонірських. Мимоходом говорить він і про традицію американського фармерства продукувати для себе власною працею всю поживу, і хто зна, чи якраз ця традиція не заставляє тепер фармера шукати власною працею якоїсь заради на брак цукру в торговлі. Це показує теж на можливости Америки, якби так вона вспіла заставити до подібної винахідчивости всіх своїх імігрантів з фармерським досвідом.

БОГАТО ІМЕН — ОДНА РОСТИНА

Ростина, про котру згадує американський департамент рільництва як про доставця сурогату цукру, називається по англійськи: sorghum або sorgho. По німецьки називають її „китайською цукровою трощею", видно натякаючи на те, що з неї добувають солодкий сок, з котрого виробляють патоку. По російськи її називають „індуська пшениця", чим підчеркується те, що дехто цю ростину-траву плекає за її зерно. По українськи називають її „африканським просом", видно від того, що його зернята та ціла китиця зерен нагадують форму проса. Один з видів цеї ростини, відомий на Україні, називається „дура".

Доходить воно до висоти високої кукурузи й нагадує її дещо своїм виглядом, хоча, як сказано, китиця нагадує на китицю проса. Ростина — незвичайно пожиточна: стебла вживається до виробу щіток, зерна на їжу або для виробу патоки, а з неї алькогольного напитку.

ВАГА ГОРОДИНИ

У будинку нюйорського ботанічного городу в Ню Йорку відбулася оноді дводнева городна конференція („ерб конференс").

Як уже зо самого імені конференції видно, була вона присвячена справі ростин та їх уживанні.

Що два дні люди найшли що говорити про городину, могло би комусь видатися дивним, якщо неможливим. Та тут говорено про вживання городини при виробі запашних матерій, до виробу засобів до прикрашування особи та при приготовлені поживи. До того ще й говорено про городину як про лікарства.

ГОРОДИНА ГОРОДИНІ НЕ РІВНЯ

Для нас усі ці ростини немовби одна кляса. Чи їх уживається для виробу запашних матерій, чи до прикрашування особи чи до виробу їди, ми їх звичайно називаємо городиною. Американці, що на це поняття вживають слова „герба", відріжняли від них ту городину, котру означували словом „веджетебелз".

Говорила на конференції панна Едит Барбер, що й в англійській мові вже відчувається потребу робити ріжницю між городиною, призначеною до їди, подібно як це роблять французи, що городину, якої вживається за її запах, відріжняється від городини, котру вживається за її поживні прикмети. Ще один референт згадав у своїм відчиті про лічничу городину та потребу назвати їх осібним іменем (що зрештою в нас уже зроблено, коли їх названо лічничими зелами, або просто зелами).

Ці уваги про слова є певно замітні як прояв того явища, що зо зростом ваги якоїнебудь річи старі слова показуються невистарчальними та що навіть справа, яка може видатися найпростішою, справа, яка здавалося би, має всі потрібні назви з давних давен, скоро відчує потребу нових „термінів", як лише люди почнуть у справу заходити глибоко.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ШІКАГО, ІЛЛ.

Українська Громадська Централя.

До організацій, як теж громадян, що є урядниками товариств, розіслано листа такого змісту:

Сповнилися мрії шікаговських українців. Мрії мати свій власний дім, свій власний громадський центр, де моглоб гуртуватись українське народне життя. Без свого власного центру, без дому, годі собі уявити, як може успішно розвиватись те життя, бож в наймах може воно проявлятися тільки в певних найманих годинах дня!

Правда, були у нас гарної і сумної слави свої доми вже нераз. Були це переважно доми партійних груп, які не могли видержати фінансових тягарів, бо думали більше про політику ніж економіку. Та тепер сталося інакше. Тепер повстала **Українська Громадська Централя заходом злучених відділів Українського Народного Союзу.** Англійська назва нової заінкорпорованої установи звучить: UKRAINIAN-AMERICAN CIVIC CENTER, Inc. Адреса: 841 N. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

Ця нова загально-українська станиця це двоповерховий дім, що стоїть на трьох льотах. Складається з просторої салі, двох склепів і двох мешкань. Є де розвинути українсько-американське життя.

Не бракує нам нічого крім грошей! Треба новій корпорації зібрати негайно 3,500 долярів на заплату менших зобовязань. Це невелика сума! Решту дім на себе заробить і сплатить морґедж в банку.

Тому звертаємося до Вас з просьбою, щоб Ви й Ваше Товариство стали спів-основником нової установи. Поможіть відділам У. Н. Союзу вдержатися в початках їх спроби створити Народний Дім для всіх шікаговських українців, де кожний матиме рівне слово й право, але й обовязки. А тим обовязком є власне фінансова поміч в початках, бо „два рази дає — хто зараз дає", каже українська пословиця. Імя Вашого Товариства і Ваше буде записане в памятній книзі дому У. Н. Союзу як того, що став на поклик в потребі! Хто зложить 50 долярів, або більше, буде почесним членом дому і імя його буде представлене до публичного відома не лише в пресі, але й підчас бенкету, який відбудеться в часі Святочного Отворення цеї нової української установи в Шікаго.

ЗА УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКУ ГРОМАДСЬКУ ЦЕНТРАЛЮ, Інк.:

Тарас Шпікула, голова; **Микола Батюк**, касієр; **Степан Куропась**, секретар

P. S. Просимо прочитати цього листа на зборах Вашого Товариства. Жертви висилайте на адресу:

UKRAINIAN-AMERICAN CIVIC CENTER, Inc.
841 N. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

ЧЕСТЕР, ПА.

Подвійне Свято.

Дня 22. березня заходом укр. прав. церкви і Союзу Українок, відділ 2. відсвятковано Свято Тараса Шевченка і Ольги Басарабової, в галі Українського Народного Дому при четвертій і Ворд вул.

Свято відчинила секретарка С. У. Петрунеля Пецюх. Хорові точки виконав Хор Лисенка, під управою молодого дирігента Володимира Матиса. Пісні були виконані дуже гарно, а головно музичні вставлення; інтродукції в деяких піснях надали краси та виказали музичні здібности молодого дирігента. Дуже гарно та чуттєво віддеклямували: „До Основяненка" Елінора Барліш, і „Рідна Мова" Константина Весоловська, молода школярка.

Реферат про Ольгу Басарабову виголосила Марія Лаврик. Він був дуже змістовний та гарно змальовував наслідки праці українських струсів, що своєю руйнуючою працею нищать народню працю. Святочну промову про Тараса Шевченка виголосив о. д-р В. Колодницький. Промова виказувала релігійність Шевченка.

По англійськи дуже розумно та обдумано виголосив промову молодий студент медицини Петро Лебіщак. Промова мала на ціли виказати ідейні змагання Ольги та Тараса. Кінцеве слово виголосив місцевий парох о. О. Мицик. В промові були пояснені головні завдання американців українського походження.

Присутніх було три сотні людей. Свято виказало, що американці українського походження цінять високо тих, що служать високим ідеям і віддають за них своє життя.

Б.

У Ню Йорку є около 100 „приватних" улиць, з котрих найбільш відомою є Ракіфелер Плаза недалеко „Радіо Сіти".

Границю між Чілє й Аргентиною творять переважно високі верхи гір Андів.

Тисячі китайців не мають домів, а тільки човна.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

КРАЩЕ ТАКИХ ОПЕР НЕ ВИСТАВЛЯТИ!

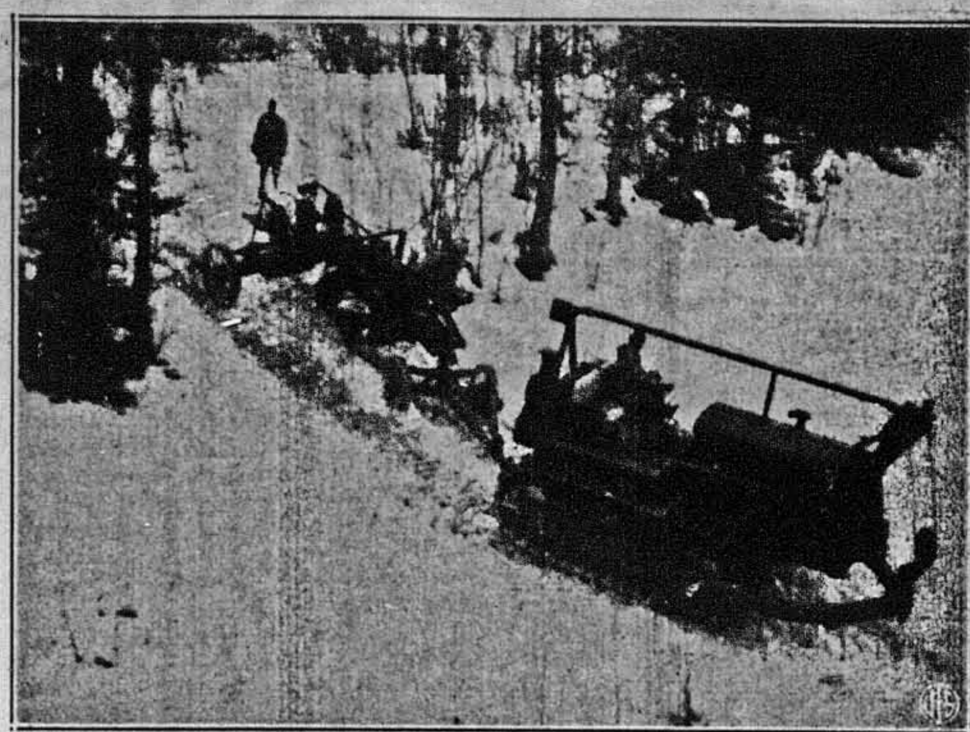
Неділя 29. березня. Вже від самого ранку „організуємо" з мужем життя в хаті в такий спосіб, щоб можна бути на 2.30 пополудні в театрі, бо грають історичну оперу „Мазепа". Треба бути і побачити! Цеж Мазепа, славний гетьман України. Якжеж не бути і не бачити!

Та, Боже милий, що за розчарування, коли ми ту оперу побачили. Деж дівся той Мазепа, борець за незалежну Україну? На сцені була Московщина, а не Україна. І була московська мова... Хай буде Чайковський найбільшим музиком на світі, а Пушкин найбільшим поетом, але те, що бачили ми в тій опері „Мазепа", яку виставив п. Чутро в Дітройті, не може нас заставити глядіти на це як на якесь культурне діло, зокрема, коли глядіти на це з історичного боку, з боку боротьби України за волю. Мотря, що є в наших очах українською патріоткою, що розуміє і відчуває великі задуми гетьмана, виходить зо своєю російською мовою не тим, чим уявляє собі її українська жінка. І кажу отверто, що годі було мені видержати до кінця і глядіти, як несугарною виходила особа Мазепи, що являється жорстоким, мстивим, жонокрадом, а не тим, чим він у дійсности був: великим культурником, жертволюбивим і благородним лицарем, що мрів про визволення свого краю, що саме й притягало до нього серце Мотрі.

Треба таких вистав, що звеличувалиб гетьмана Мазепу. Треба таких опер, що оспівалиб Мазепу, але їх мусять написати чи компонувати ті, що знають українського духа, правдиве минуле України.

А вистави таких Мазеп, як це ми бачили в Дітройті, то краще, щоб їх ніколи не було.

Анастазія Г. Біловус,
Дітройт, Міш.

ВОЄННА ДОРОГА.—Злучені Держави потребують дороги від північної границі до Аляски. Канада помагає збудувати її для Злучених Держав і для себе. Світлина представляє сцену в Нелсоні, в канадійській провінції Британська Колумбія, а саме переправу будівляних причандалів через замерзлу ріку Котренк у відлюдній околиці. У тих околицях ще зима.

НА РЕКОРДОВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ

Княжий дар на Рекордування Української Пісні.

Добродій Іван Федан з Арнолд, Па. прислав чек на $100 і пише:

„В залученню посилаю чек на $100 на Рекордування Української Пісні. Я дуже вдячний Вам за перебрання важного діла. Вірю, що поклики Ваші в газетах найдуть прихильників до розпочатого так важного діла, а тим дадуть свідоцтво зрілости українському народові. З пошаною: І. Федан".

Другий лист від пані Марії Берко, Перт Амбой, Н. Дж.:

„Посилаю чек на $10 на рекорди, які мають вийти під проводом проф. Кошиця. Признаюся, що я трохи занедбала посилку, як і многі другі українці, але як наша пословиця говорить: ліпше пізно, як ніколи. Отож дай Боже, щоб наші рекорди вийшли якнайкраще. Ось тому хай ніхто не відкладає посилки грошей на рекорди так як я робила, але хай посилає зараз. Щоб приспішити збірку, булоб добре, щоб у кожній громаді заложити комітет, щоб ходив до домів за збіркою, а тим способом приспішиться видання рекордів".

Третий лист з Галивуд, Каліфорнія:

„Випадково вичитав в газеті, що Ви збіраєте гроші на рекордування української пісні проф. О. Кошиця.

Якщо Ваша ласка, дайте мені знати, коли цього дива можна сподіватися, що здійсниться. Хотів бим мати всі рекорди, на які шлю $10. Д. Бенко".

Уже самі ці листи говорять, що вже крайня пора, щоб довести до кінця уже започатковане добре й культурне діло зарекордування української пісні.

Панове диригенти, любителі музики й все громадянство! Приспішуймо збірку!

Виказ збірки за місяць березень: Марія Берко $10; Димитрій Бенко $10; Іван Федан $100; Українська Централя, Нюарк, Н. Дж. $10; Володимир Лісковіч, Нюарк, Н. Дж. $10. — Разом $140. — Попередно зложили $227. — Через Радіо-програму $140. — На руках у касієра Конгресового Комітету $1,561.98. — Готівкою є $2,068.98.

Просимо присилати дальші жертви на адресу:

THEO. KASKIW
600 High Street, Newark, N. J.

ДАЛЬШІ ВИСТАВИ „ЗАПОРОЖЦЯ ЗА ДУНАЄМ"

Украніська Оперова Компанія, якої вистави „Запорожця за Дунаєм" під дирекцією Антона Рудницького віднесли недавно величезний успіх в Ню Йорку та Шикаго і в обох цих містах викликали не тільки повне захоплення у тисячів глядачів, але й слова найвищого признання зі сторони таких критиків як проф. Олександер Кошиць, виставить незабаром цю саму оперу в Дітройті та Нюарку. У Дітройті вистава „Запорожця за Дунаєм" відбудеться у неділю 26-го ц. м. в салі Masonic Temple а в Нюарку, в тиждень потім, себто у неділю 3-го травня в салі Української Централі. В обидвох виставах візьмуть участь — під проводом проф. Рудницького — ці самі артисти, що й в нюйорській та шикаговській виставі, себто Марія Сокіл в ролі Одарки, Степан Козакевич в ролі Карася, Ольга Лепкова в ролі Оксани, Михайло Мельник в ролі Андрія, Мирон Шандровський в ролі султана та Данило Тулин в ролі турецького достойника. У виставі „Запорожця за Дунаєм" у Дітройті, якої влаштованням займаються Обєднані Українські Організації стейту Мишиґен, візьме участь хор „Думка" (дир. І. Атаманець), а в Нюарку, де виставу приготовляє відомий наш бизнесмен Мирон Сурмач, візьме участь хор „Боян" (дир. Т. Каськів). Ось так наші громадяни в обох цих містах та з околиць мають нагоду використати цю рідку нагоду і почути та побачити „Запорожця за Дунаєм" в найкращім виконанні, яке, ствердили фахівці, досі було в Америці.

Найскоршу полекшу принесе при пораненню або попеченню насмарування попеченої або пораненої частини тіла сирим олієм з льняного насіння.

БОРОТЬБА ЦЕРКВИ З КВІЗЛІНҐОМ

СТОКГОЛЬМ. — Норвежські священики виступили отверто проти уряду Відікунда Квізлінґа і всі масово з церковних проповідальниць проголосили свої резигнації з урядових позицій. Священики в Норвеґії були звязані з державою. Вони заявили, що відтепер будуть виконувати свої церковні функції як приватні особи. Бо бути звязаними з державою в нинішний час не дозволяє їм сумління. Уряд Квізлінґа тим поступком крайно обурений та тавруе його як „революцію".

YOUR ARMY

(This is the forty-seventh of a series of articles prepared by Army Information Service, 90 Church Street, New York City, covering the history of the Army and giving facts and figures on its organization.)

One of the trials which beset George Washington, in the early days of the American Revolution, was the tendency of his citizen soldiers to worry about affairs "back home." Communication in Revolutionary days was slow and uncertain. Soldiers in the field did not expect letters from home. They were dependent on their imaginations for things about which to worry, and at the same time were forced to carry on without encouraging reports of a high morale at home. The state of the civilian morale had less influence on the military morale of a nation than it has today. Few of the patriots of 1777 were disturbed by letters telling of the sad plight of their loved ones at Valley Forge, and neither were the troubles of the soldiers in the Valley Forge Camp enhanced by the nows that some beloved relative was sick, or ailing, or that times were hard.

The speed and ease of modern communications have eliminated the barrier of silence which, in earlier days made it possible for military morale to hold its own level independent of the state of civilian morale. Morale, like water, will not rise above its own source, and the source of military morale today is the civilian population. Soldiers in the field are bound to reflect the morale of home front. If the folks at home are cheerfully making sacrifice, not only of their material possessions but of the associations close to their heart, the military morale is likely to be high. If they grudge the sacrifices required of them and complain to the men in the armed services of the harshness of their lot, the military morale will be low. There is, therefore, a heavy responsibility on all individuals who communicate with the men in the armed forces, to realize that the security of the nation has priority over the comfort of any individual. Soldiers are prepared to give lives in the performance of their duty. Many will do so in the present crisis, as many have done in the past.

In such a situation it ill becomes a citizen, however lonesome he or she may be for the companionship of a man in the armed forces, to risk impairing the morale of a soldier by writing complaining letters. It is equally unseemly for citizens to harass the military authorities with demands as to the whereabouts of their loved ones who are in the armed services. Officers charged with preserving the security of the nation are much too busy, and official loads on Army communications are far too heavy to warrant the interruption of military activities for the purpose of humoring some individual who is lonesome for a letter from some soldier. Furthermore, the very safety of the soldier may depend on the secrecy which shrouds his movements.

The Army does its utmost to make certain that next of kin are notified promptly if a soldier is sick or becomes a casualty. So, insofar as failure to receive letters from a soldier is concerned, those at home have the assurance that "no news is good news." They have nothing to worry about, just because a soldier has been too busy with his duties to write letters. The Army spares no effort to provide sick or injured soldiers with the best of medical care, and is punctilious in providing a deceased soldier with the honorable burial to which a soldier is entitled.

In spite of the fundamental principle that all citizens of a freestate are obligated to sacrifice without stint or limit in the defense of the liberties of the state, the American soldier is not required to suffer the mental hardship of being unable to provide for those who may become dependent on him after he has entered the armed services. The Army regulations provide that "When by reason of death or disability of a member of the family of an enlisted man, occuring after his enlistment, members of his family become dependent on him care or support, he may be discharged from the service of the United States."

The regulations permit the discharge of a soldier for dependency which developed after his enlistment on condition that the enlisted man's presence at home is necessary for the support or care of members of his family and that this condition has arisen since his induction into the Army.

The death or disability must be that of a member of the soldier's family and the person becoming dependent must be a member of the soldier's family. "Members of the soldier's family" may be construed to mean only the following: wife, children, father, mother, sisters, or a relative who has acted as a parent to the soldier before the latter's entry into the Army.

The regulations interpret the term "Disability" broadly. Under their provisions a soldier may be discharged for dependency when the dependency results from a disease of a member of his family which existed at the time of the soldier's enlistment but which has become worse since his enlistment.

There are certain situations, however, which, while they may be a cause of great concern to the soldier and his immediate family, are not considered grounds for discharge. The regulations state that "Dependency caused by anything other than death or disability is not cause for discharge under this section. For instance, desertion of the soldier's mother by her husband, or the marriage of a brother who supported the mother prior to his marriage, is not ground for discharge under this section."

Pregnancy of a soldier's wife "is not a disability for which discharge may be ordered."

It goes without saying that in considering the discharge of any soldier the dictates of common sense and the status of the soldier in the broad scheme of national defense must be considered. Obviously a soldier on duty with a unit actively engaged in a combat zone, or stationed in an outlying defnse base, with the nation at war, cannot be discharged and shipped home because of a misfortune in his family. The requirements of a given situation, as it affects the security of the nation, govern all applications of Army Regulations, but the fact remains that the United States deals more considerately with the members of its Armed Forces than any other nation.

НАРОДИЛАСЯ В РЯТУНКОВІМ ЧОВНІ. Пані Десанка Моґоровічи, жінка аташе югословянського конзуляту в Ню Йорку, оглядає свого 8-фунтового сина, що народився в набитім людьми рятунковім човні на Атлянтику, після того як її корабель розбили торпедою підводні човни. Сцена зпята в шпиталі в Норфовку, в стейті Верджінії. Коло неї її дочка Вісна.

ЯПОНСЬКИЙ ШПИГУН.—Між японськими пяти-колюмністами, арештованими в Бразилії, є отсей Ніджі Йошікава, що вдавав зо себе асекураційного агента, а котрий був справді активним офіциром японської армії. Бразилійська поліція каже, що японські агенти в Сан Павльо мали на цілі зорганізувати бази для підводних човнів держав Оси.

Дешева Смерть

(Докінчення зо стор. 2.)

кого говорити, — сказала жінка.

— Так, так... чую, що буду вмирати.

— Алеж ні, то лише маєш вітри в голові!

— Так, так... напевно буду вмирати. Не маю вітрів в голові... Смерть маю в голові! Поклади мене на землю, а то вдушуся!...

Жінка поклала його на землі, під голову дала подушку, зісунула до купи його дріжучі ноги, що вже почали бути студені.

— А тепер уважай добре, — обізвався Кормо погасаючим голосом. — Вважай, щоби ти зрозуміла, що тобі скажу. Ходи ближче... вже дуже тяжко...

Жінка нахилилася над лицем умираючого.

— А що, чуєш?

— Чую!

— То така справа... Цвинтар замалий... я знаю, що він замалий!

— Так!

— Я знаю, що громадська рада хоче прикупити грунту під цвинтар! Знаю, що хоче купити Ремісове поле!

— Так!

— Та Ремі нічого про те не знає. Тому ти вважай, що тут можна зробити. Слухай! Ти купиш Ремісове поле. Воно нічого не варта... Саме каміння... От такий вигін нінащо. Як даш двадцять люідорів, то досить.

— Та коли воно камінисте, то я не хочу купити.

— Чуєш... як купиш те поле, подаруєш його громаді.

— Я малаб громаді дарувати поле? Ти збожеволів? Ти таке говориш, бо ти хорий.

— Тихо будь... Подаруєш громаді, одначе вимовиш собі, що громада відступить тобі за це на все на цвинтарі пять квадратних метрів землі. Воно має вартість пятьсот франків. Розумієш? Даш двіста франків а дістанеш за це пятьсот! Заробиш при цьому триста франків. Та мусиш не гаятися. Зараз завтра йди до Реміса. Одначе не пізніше як завтра!

— Пятьсот франків! Пятьсот франків! Жінка задумалася над такою сумою грошей, в думках перераховувала собі чистий зарібок... Не запримітила, що чоловік перестав говорити. Не чула слабого, передсмертного хропіння, що виходило з його горла, наче шум годинника, якого пружина розвивається. Не бачила, як його пальці корчилися, як ноги скулювалися, не бачила очей, що завернулися білками. Нараз жінці прийшла до голови страшна думка: А що, як громада не прийме дарунку?... — сказала вона до себе, так дуже налякалася цієї думки.

Потім кликнула:

— Кормо!

— Та Кормо не відповів.

Вона нахилилася над ним, поклала свої костисті руки чоловікові на груди та пошеліпала його за плечі:

Кормо... Кормо!

Одначе Кормо не відповів. Він не жив.

(Переклав Л. К.).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Місячний мітінг Бр. св. Василія, від. 168., котрий мав відбутись в неділю, 5. квітня, зогляду Свят відбудеться в суботу, 11. квітня, в годині 7. ввечер в гали У. Н. Дому. Просеться всіх членів місцевих і позамісцевих, щоб прибули як найчисленніше. — За уряд: Г. Дячишин, предс.; Т. Іванило, касієр; П. Машк, секр.

БЕЙОН, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. св. Юра, від. 380., відбудуться в понеділок, 13. квітня, в год. 8. вечером, в церковній гали на 25. ул. Проситься всіх членів прибути, бо будуть важні справи до обговорення. Також буде справоздання фінансове за три місяці. Шановні члени, не занедбуйте свого обовязку, а приходіть на мітінг. — За уряд: В. Мотила, предс.; К. Путас, кас.; В. Липовий, фін. секр.; Т. Кравчук, рек. секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. — Звичайні місячні збори Тов. Згода, від. 294., відбудуться в суботу, 11. квітня, в год. 8. вечером. Є важні справи до полагодження. Тому обовязком кожного члена є явитись на зборах. Довгуючі зволять прийти й вирівнати свої залеглі вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — За уряд: І. Король, предс.; С. Музика, кас.; Я. Салій, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 369., відбудуться в понеділок, 13. квітня, в годині 6:30 в вечір. (Збори мали відбутися в неділю, але не відбудуться, бо ґаля занята). Проситься всіх членів і членниць прийти на означений час. Маємо важні справи до полагодження. — Уряд.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Збори Тов. Зап. Січи, від. 367., відбудуться в вівторок, 14. квітня, в год. 7:30 ввечіре, в галі церковній. Проситься всіх членів явитись на зборах, бо є важні справи до вирішення. Контроля здасть спровоздання за перші три місяці. Проситься довжних членів, щоб вирівняли свої довгі. Зрозуміймо, що відділ не може засилати вкладок більше як за один місяць, а опісля член підпадає суспензі. Стараймося приєднувати нових членів до Союзу і Товариства. — За уряд: Мик. Сорохтей, П. Лиско, Р. Дмитрів.

P.S. — Для інформації подаємо, що Тов. Зап. Січ, від. 367. У. Н. С. закупило „Бондів Оборони" на суму $2.000.00.

МАНВІЛ, Н. ДЖ. — Квартальні збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349., відбудуться в неідлю, 12. квітня, 2. годині пополудні, в Набожинського. Просимо членів прийти на означений час, бо уряд буде здавати звіт за 3 місяці. — Ілько Щеґера, предс.; Дмитро Филина, кас.; Микола Лісний, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Тов. Дністер, від. 361., відбудуться в суботу, 11. квітня, в год. 8. ввечір, в церковній гали, 28 Іст 7. ул. На тих зборах буде відчитаний квартальний звіт контр. комісії. Обовязком кожного члена є брати участь у кожнех зборах та довідатися про стан майна Товариства, як рівнож тиг праці. Подаємо до відома, котрі досі не знають про вибраний комітет відділів У. Н. Союзу в Ню Йорку, котрий має за завдання повести більш обширну працю, себто буде влаштований Союзовий здвиг, з якого ввесь дохів буде призначений на ціли Амер. Чер. Хреста. Тим самим і наше Тов. бере участь у допомозі такого здвигу. Уряд упоминає членів, щоби численніше приходели на збори, на яких більше довідаєтеся про програму, яка буде представлена на зборах. — Уряд: Ст. Ковальчук, предс.; Вол. Павлів, рек. секр.; П. Кучма, фін. секр.; І. Галичин, кас.

ГВАЙТСТОН, Н. Й. — Мітінг Тов. „Просвіта", від. 129., відбудеться в суботу, 11. квітня, в 8. год. ввечір, під ч. 146-22 — 22. Еве. Обовязком всіх членів прибути на цей мітінг, бо є важні справи до полагодження. Неявевшийся член заплатить кару після статуту. — М. Баран, предс.; С. Кузьма, кас.; М. Дзярський, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Квартальні збори Бр. св. Володимира, від. 130., відбудуться в суботу, 11. квітня, в год. 8. ввечір, в салі 30 Іст 7. ул. Проситься всіх членів прибути на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. — Ів. Серединський, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Дарахівщина, від. 275., відбудуться в неділю, 12. квітня, в салі церковній, в годині 7. ввечір. Проситься членів прийти численно й взяти участь у виборах одного урядника, який уступив з важних причин, як рівнож сповнити свої зобовязання. — В. Юрків, рек. секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Збори Тов. Мир, від. 324., відбудуться в суботу, 11. квітня, точно в год. 8. ввечір, в Українській Громаді при 23. і Бравн ул. Проситься всіх прийти на означений час. Довгуючих напоминається вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі поступиться після статуту. — За уряд: О. Горохівський, предс.; П. Максимович, кас.; Гр. Бучко, секр.

АНСОНІЯ, КОНН. — Квартальні збори Тов. Запорозька Січ, від. 67., відбудуться в неділю, 12. квітня, в 2. годині пополудні в Ліберті Гол, 9 May Str. Проситься всіх членів прибути на збори на призначену годину, бо є важні справи до полагодження і контрольна комісія буде здавати справоздання за перший квартал. Товгуюче члени повинні прийти і поплатети свої довги, бо не будеться висилати за них вкладки до У. Н. Союзу в безконечність. — Трохим Стадник, предс.; Василь Вавро, кас.; Іван Періг, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. Укр. Січ, від. 182., відбудуться в неділю 12. квітня, в год. 3. пополудні, в гали парохіяльній, 45-47 Говп Евня, Пасейк, Н. Дж. На порядку нарад є товариські справи до полагодження. Тому проситься усіх членів прийти на збори. Довгуючих членів напоминається, щоб вирівнали свої залеглі вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — О. Боднарчук, предс.; Г. Яськів, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 219., відбудуться в суботу, 11. квітня, в Укр. Прав. Гали, 675 Со. 19 стріта, в годині 7. ввечір. Проситься членів прибути на ці збори. Також проситься членів, щоби старалися платити свої вкладки до Товаресдва і до У. Н. Союзу кожного місяця на зборах. Союзова вкладка повинна бути заплачена найдалі до 25. що місяця, щоби вислати гроші до головної канцелярії начас. Котрий член ен поступить так, як статут приписіє, буде суспендований. — Т. Боднар, предс.; М. Сокодовський, кас.; А. Мудровський, секретар; 83 So. 21st St., Irvington, N. J.

Долоні рук, що дуже потяться, належить змивати кілька разів на день водою, в котрій на кварту води розпустимо 3 ложки борової води.

Сніг відбиває около 70 відсотків соняшнього світла, що падає на нього.

ТАРЗАН, ч. 541. Залізні кліщі.

Коли Том впав на підлогу корабля, по нього витягнулися численні руки вояків, щоб його схопити.

Хлопець копав, кусав зубами, перекочувався з місця на місце, та кидався як розярений молодий лев.

Він кидався рівнож на ноги палядинців та часто своєю силою повалював декого з них на землю.

„Чому ми мусимо його схопити живим?" — запитав один з палядинців. „Чому не скінчити з ним раз на все?" — закричав другий.